

VAN EURO TOT IMPACT

Jaarverslag OPZuid **2023**

Inleiding
pagina 2

Highlights
pagina 3

Projecten
pagina 4

Interview
pagina 11

Facts & figures
pagina 12

Over Stimulus
pagina 18

Inleiding

OPZuid is een Europees programma dat innovatie stimuleert binnen met name het mkb in de regio Zuid-Nederland. Limburgse, Zeeuwse en Brabantse bedrijven en kennisinstellingen investeren in honderden projecten die bijdragen aan een betere en slimmere samenleving. Dit doen zij samen met de provincies, de Nederlandse overheid en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Het programma wordt uitgevoerd door Stimulus Programmamanagement, in opdracht van de Europese Commissie, het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en de provincies Zeeland, Limburg en Noord-Brabant.

Wat willen we bereiken?

- [Versterking regionale innovatiekracht](#)
- [Bevordering innovatievermogen MKB](#)
- [Aansluiting hoger opgeleiden op arbeidsmarkt](#)
- [Bevordering duurzame energie](#)
- [Economisch herstel van de regio's als gevolg van de COVID-19 pandemie \(REACT-EU\)](#)

Wist u dat...

- begin 2025 het inhoudelijk eindverslag van OPZuid 2014-2020 uitgebracht wordt, waarbij de impact van het programma in beeld wordt gebracht?
- Stimulus in 2023 het certificaat voor informatiebeveiliging heeft behaald?
- het Stimulusteam in 2023 is gegroeid naar meer dan 50 medewerkers?

Waar staan we nu?

2023 stond in het teken van de afronding van het programma OPZuid 2014-2020. De lopende projecten hebben hun laatste activiteiten uitgevoerd en hebben hun eindrapportages ingestuurd. Daarmee was aan het einde van 2023 het programma inhoudelijk afgerond. In de programmaperiode 2014-2020 hebben we meer dan 200 projecten gehonoreerd en in uitvoering gehad. Deze projecten zijn vooral ingezet op innovatie en de energietransitie.

Highlights

€ 203.405.363
Verleende subsidie

€ 486.196.813
Geïnvesteed in Zuid-Nederland

215
Projecten

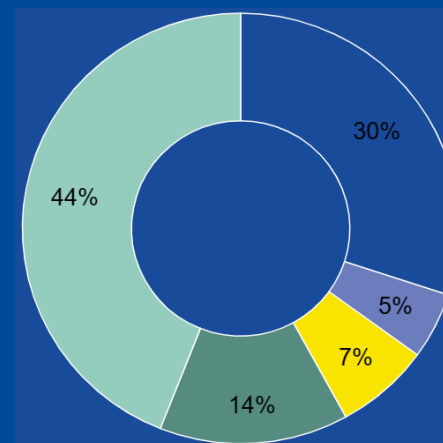
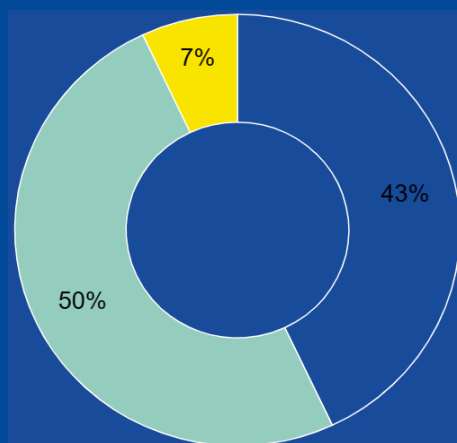
1194
Ondersteunde organisaties
(865 uniek)

Subsidiebudget uitputting

Projectfinanciering

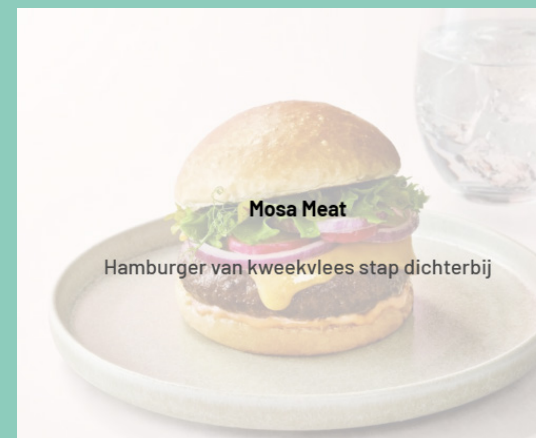
Europese subsidie

Nog beschikbaar: € 11,1 M
Lopende projecten: € 66,8 M
Afgeronde projecten: € 78,6 M

Privaat: € 214,4 M
Europese subsidie: € 145,3 M
Rijk: € 26,1 M
Provincie: € 31,9 M
Overig publiek: € 68,3 M

Projecten in de schijnwerpers

Een inspirerend voorbeeld voor duurzaam leven

Ecodorp Boekel

Het succes van Ecodorp Boekel is in binnen- en buitenland opgemerkt. De circulaire wijk met 30 duurzame huurwoningen, een buurthuis, werkplaats en kantoren kwam vier keer op de landelijke televisie. Zelfs de EU maakte een uitzending over het Brabantse burgerinitiatief die in 155 landen te zien was. Delen van het innovatieve Ecodorp Boekel worden gekopieerd in andere ecodorpen in Nederland en daarbuiten. Het doel – een inspirerend voorbeeld geven voor duurzaam leven – is daarmee ruimschoots behaald.

“Het was geweldig om bij programma’s zoals Hart van Nederland en Tegenlicht te vertellen over onze innovatieve bouwmaterialen en warmte-accu. Daarmee hebben we meer dan 5 miljoen kijkers bereikt”, vertelt Ad Vlems, voorzitter en projectleider van Ecodorp Boekel. “Dit gaf ons de kans om aan een breed publiek te laten zien hoe je in de praktijk duurzaam kunt leven. We willen onze kennis delen, zodat ook andere ecodorpen tot bloei komen. Onze huizen zijn dus niet het doel, maar het middel.”

De huizen van Ecodorp Boekel zijn klimaatpositief gebouwd. In deze woningen zit 800 ton CO2 opgeslagen.

Europese steun

In Ecodorp Boekel leven 45 volwassenen en 15 kinderen zelfvoorzienend. In het Ecodorp is veel getest om zo duurzaam mogelijk te bouwen. “De OPZuid-subsidie is daarbij doorslaggevend geweest”, stelt Vlems. “Hierdoor konden we de hoogste ambities handhaven en innovaties uittesten waarvoor we anders geen financiering hadden gekregen. Banken vinden het risico te groot. Het geld heeft geholpen om het ecodorp van de grond te krijgen. Bovendien heeft de EU-steun vertrouwen in het project gegeven aan de buurt en onze gemeente. We maken die steun dan ook graag zichtbaar op onze website en bouwboarden.”

Vermalen spijkerbroeken

Vlems: “Wat er zo nieuw is aan de bouw van Ecodorp Boekel? Bijvoorbeeld het geopolymeer, een beton zonder cement. Dit combineerden we met tweedehands zand en grind. Daaronder ligt een fundering van glasschuim, een afvalproduct van glasrecycling dat 100 procent circulair is. Na gebruik kan het weer toegepast worden in een volgend bouwproject. De funderingen van onze huizen bestaan dus helemaal uit afval.”

De muren zijn gebouwd met biologische materialen. De muren zijn 36 centimeter dik en bestaan uit een houten skelet gevuld met kalkhennep. Dat is een mengsel van kalk en de houtige delen van de hennepplant. In de binnen- en tussenmuren zitten oude spijkerbroeken die zijn vermalen. Dit luchtige materiaal isoleert ontzettend goed.

Leken in de bouw

“Omdat we leken waren in de bouw, zagen we geen problemen om nieuwe materialen te proberen. We hadden immers ook geen ervaring met traditionele bouwmaterialen, voor ons was alles nieuw. We gingen dus gemakkelijk verder dan gebruikelijk en hielden onze ambitie hoog

om onze huizen echt klimaatpositief te bouwen. In deze woningen zit 800 ton CO2 opgeslagen. Hadden we onze huizen gebouwd met reguliere bouwmaterialen, dan zou er meer dan 600 ton CO2 zijn uitgestoten. Onze aanpak leverde award op voor duurzame bouw: een provinciale circulariteitsprijs en een Europese award voor Duurzame steden en gemeenschappen.

Cesar warmte-accu

“De Cesar warmte-accu is zonder twijfel de grootste innovatie die we hebben uitgetest. De zonne-energie uit de 600 zonnepanelen op onze daken gaat naar roestvrijstalen buizen in een cilinder van 11 meter doorsnede en 4 meter hoog. Deze is gevuld met 400m3 staalslak, een afvalproduct van de staalindustrie. De elektriciteit wordt omgezet in warmte. In de zomer wordt het staal wel 450 graden en daardoor kunnen we de hele winter onze huizen verwarmen. Helaas hebben we in januari 2023 een brand gehad in de technische ruimte. Het was toen moeilijk om de materialen te krijgen en daarom was de Cesar warmte-accu pas na de zomer van 2023 in gebruik.”

Duurzame maatschappij

Ad Vlems vindt het mooi om te zien dat innovaties uit Ecodorp Boekel ook elders landen. “De Cesar warmte-accu wordt intussen gebouwd voor 24 vakantiehuisjes. Een tweede ecodorp in Brabant, Klein Oers in Veldhoven, gebruikt ook het geopolymeer geproduceerd door A. Janssen uit Son. Het delen van onze kennis helpt de transitie naar een duurzame maatschappij verder, dat is voor ons het belangrijkste.”

Project: Ecodorp Boekel

Projectpartners:

1

Looptijd:

49 maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 1,0 miljoen

Rijk: € 0,5 miljoen

Provincie: € 1,0 miljoen

Private bijdrage: € 4,5 miljoen

Oprichter en voorzitter Ad Vlems: “De bouwsector is verantwoordelijk voor 35% van alle CO2-uitstoot, wereldwijd. Dit kan anders. Door ons bouwvoorbeeld te volgen kan de bouwsector met elke nieuwe woning een positieve impact op het klimaat hebben.”

Over Ecodorp Boekel

Ecodorp Boekel is een wijk van 30 klimaatadaptieve en klimaatpositieve huurwoningen. Ook is er een eigen voedselvoorziening, energievoorziening en ecologische waterzuivering. Wilt u meer informatie over Ecodorp Boekel of de ontwikkelingen blijven volgen? Ga dan naar: www.ecodorpboekel.nl.

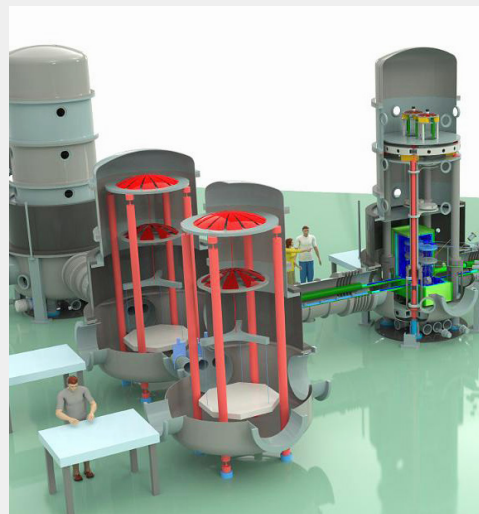
Bekijk ook de [uitzending over Ecodorp Boekel](#) van Euronews.

'Er is veel technologische expertise opgebouwd'

Einstein Telescope Technologies

De Einstein Telescope is een toekomstig groot ondergronds meetinstrument voor zwaartekrachtgolven. Het instrument kan veel informatie opleveren voor de natuur- en sterrenkunde. Voordat de tunnel voor het ondergrondse observatorium daadwerkelijk gegraven kan worden, moeten diverse technologische uitdagingen overwonnen worden. Binnen het project 'Einstein Telescope Technologies' zijn twaalf partners, vijf kennisinstellingen en zeven bedrijven hierin geslaagd. Bovendien heeft het project ervoor gezorgd dat er meer enthousiasme is van het bedrijfsleven om de Einstein Telescope daadwerkelijk in de Euregio Maas-Rijn te realiseren.

Om de Einstein Telescope te kunnen bouwen is technologisch onderzoek nodig. "Hierin hebben we goede stappen kunnen zetten met een flinke dosis enthousiasme en deskundigheid van de partners. Dat is hard nodig bij innovatief onderzoek, want daarvoor moet je buiten de gebaande paden gaan", vertelt Rob Schlooz, project manager bij de Universiteit Maastricht. "Bedrijven die dicht tegen de wetenschap aan zitten weten dat technologische ontwikkelingen in de toekomst praktische toepassingen kunnen opleveren, maar wanneer en hoe is onbekend. Uiteraard moet er tot die tijd ook geld in het laatje komen en dan maakt een Europese subsidie het verschil. Een ander pluspunt van het werken met subsidie is dat het project een deadline heeft, waardoor de samenwerking sneller gaat", vult Rob van der Meer aan. Hij is beleidsmedewerker bij Nikhef, het Nationaal instituut voor subatomaire fysica in Nederland.

De ondergrondse Einstein Telescope wordt Europa's meest geavanceerde observatorium voor zwaartekrachtgolven.

Project: Einstein telescope

Projectpartners:

12

Looptijd:

32 maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 1,3 miljoen

Rijk: € 0,7 miljoen

Provincie: € 0,1 miljoen

Overig publiek: € 0,8 Miljoen

Technologische uitdagingen

Er liggen verschillende technische uitdagingen in relatie tot de bouw van de Einstein Telescope. Voorbeelden zijn: trillingsvrij koelen, betere sensoren, nieuwe algoritmes om zwaartekrachtgolfsignalen uit ruis te isoleren, en de realisatie van het grootste ultra-hoog vacuümsysteem ter wereld. Ook het karakteriseren van de ondergrond is essentieel, net als het onderzoek naar een duurzame manier om de Einstein Telescope te bouwen.

Schlooz: "Alle werkpakketten uit het subsidieproject dragen bij aan de Einstein Telescope, maar kunnen ook 'per ongeluk' kennis opleveren voor totaal andere toepassingen. Het mooie van dit subsidieproject is dat het niet totaal dichtgetimmerd is en er echt ruimte is voor innovatie. Of ons project daadwerkelijk andere toepassingen oplevert, is in dit stadium nog lastig te zeggen."

Steun voor realisatie

Nederlandse bedrijven kunnen met de in het project opgedane kennis goed voorsorteren op orders voor de Einstein Telescope, zelfs als deze elders in Europa gebouwd gaat worden. Het project is dus niet voor niets geweest, al hopen we dat de Einstein Telescope in de Euregio Maas-Rijn komt", zegt Schlooz. "Het multipliereffect wordt geschat op 3,6. Dit betekent dat van iedere euro die je investeert in de Einstein Telescope 3,60 euro terugvloeit naar de regio. Het idee erachter is dat de bouw en later het functioneren van het observatorium werkgelegenheid oplevert. Naast het ontwikkelen van de benodigde technologie zijn er met het Einstein Telescope Technologies-project als voorbeeld nieuwe bedrijven geïnteresseerd en betrokken geraakt bij de voorbereiding voor Einstein Telescope. Daarmee krijgen we meer steun vanuit het bedrijfsleven voor de Einstein Telescope in de Euregio Maas-Rijn."

Groeifonds

"Voor de bedrijven in de regio is het project Einstein Telescope Technologies een succes", vertelt van der Meer. "Het is een stepping stone voor publiek private samenwerking. Bovendien krijgen diverse activiteiten van het project een vervolg. Zo ligt er een grote aanvraag bij het Groeifonds om samen met Tata Steel, VDL Groep en het Europese CERN de technologische ontwikkeling van vacuümbuizen en de coating te versterken."

Ook Schlooz is positief over het project en het effect van de subsidie, maar plaatst wel een kanttekening. "Soms was het lastig de projectadministratie rond te krijgen. De administraties van met name de kleinere bedrijven sloten niet altijd aan op de eisen van Stimulus en het vergde tijd dit in orde te maken. Gelukkig konden we rekenen op uitstekende begeleiding van Stimulus."

Rob Schlooz (l) en Rob van der Meer (r) vinden het belangrijk dat Nederlandse bedrijven door deelname aan het project Einstein Telescope Technologies betrokken zijn bij het vooronderzoek voor het observatorium. Het helpt draagvlak te vergroten om de Einstein Telescope in de Euregio Maas-Rijn te realiseren.

Over de Einstein Telescope

De Einstein Telescope werpt een nieuw venster op het heelal. De ondergrondse Einstein Telescope wordt Europa's meest geavanceerde observatorium voor zwaartekrachtgolven. Daarmee kunnen onderzoekers zwarte gaten voelen botsen en kennis opdoen over het vroege heelal. Binnen Europa zijn er meerdere regio's geschikt om de Einstein Telescope te huisvesten. Euregio Maas-Rijn is geschikt vanwege de rust en de stabiele bodem. Bovendien is er een sterk ecosysteem van kennisinstellingen en hightech bedrijven.

Lees meer: www.einsteintelelescope.nl.

Meer informatie over het project 'Einstein Telescope Technologies' vindt u hier: www.et-technologies.nl.

Hamburger van kweekvlees stap dichterbij

Mosa Meat

De huidige vleesproductie draagt fors bij aan uitputting van de aarde. Mosa Meat denkt dat kweekvlees een goed alternatief is. Mensen blijken namelijk ontzettend gehecht te zijn aan het stukje vlees op hun bord. De uitdaging is om op een betaalbare manier vlees te kweken. Met behulp van de Europese subsidie hebben Mosa Meat en projectpartner Nutreco hierin flinke stappen kunnen maken.

“Nog steeds is de vleesconsumptie in de wereld groot”, vertelt Peter Verstrate, Chief Operating Officer (COO) en medeoprichter van Mosa Meat. “Het blijkt echter in de praktijk lastig om de smaak en textuur met plantaardige ingrediënten na te maken. Tegelijkertijd is de huidige vleesproductie niet toekomstbestendig. Als je de vleesconsumptie doortrekt bij de toename van de wereldbevolking is duidelijk dat onze planeet te klein is om vlees te blijven eten. Bovendien is het dierenwelzijn in het gedrang en dreigen er antibioticaresistentie en zoonoses, dierenziekten die op mensen kunnen overgaan. Daarom is kweekvlees zo’n goed alternatief voor de huidige vleesindustrie.”

Mosa Meat beschikt nu over een fabriek waar het bedrijf tienduizenden gekweekte hamburgers per jaar kan maken.

Project: Feed for meat (Mosa meat)

Projectpartners:

3

Looptijd:

32 maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 1,5 miljoen

Rijk: € 0,5 miljoen

Private bijdrage: € 1,2 miljoen

Voeding voor cellen

Mosa Meat heeft met het subsidieproject ‘Feed for Meat’ grote stappen kunnen maken in de verdere ontwikkeling van kweekvlees. “Wij hebben uitgetest welke voeding geschikt is om de cellen te laten groeien én hoe dit met betaalbare ingrediënten kan”, legt Verstrate uit. “Vlees kweken was namelijk al mogelijk, maar de voeding die de cellen nodig hebben om te groeien was peperduur. Nutreco heeft voor ons betaalbare voedingscomponenten ontwikkeld – zoals suikers en aminozuren – waarmee de cellen kunnen groeien. Wij testen deze uit en de resultaten gaan met sprongen vooruit. We kunnen nu vlees kweken met voeding die al 100 keer goedkoper is dan bij de start van het project in 2021. Om het commercieel aantrekkelijk te maken, moet het nóg goedkoper en die laatste slag kunnen we maken door op grotere schaal te gaan produceren.”

Schaalvergroting

Mosa Meat heeft in mei 2023 de nieuwe 2.760 vierkante meter scale-up faciliteit in Maastricht geopend. Met deze nieuwe faciliteit is de Mosa CAMPUS met een totale oppervlakte van 7.343 meter compleet. CAMPUS staat voor Center for Advanced Meat Production, Upscaling and Sustainability. Mosa Meat beschikt nu over een fabriek waar het bedrijf tienduizenden gekweekte hamburgers per jaar kan maken. Maar waarom gebeurt dit nog niet? Verstrate: “We kunnen pas aan de slag als de wettelijke goedkeuring binnen is. Om die te krijgen moeten we een dossier indienen waaruit blijkt dat het product dat wij op de markt willen brengen veilig is. Dit gaat lukken en het is ook logisch dat we het moeten aantonen, maar het is wel een omslachtig proces, omdat 28 EU-landen het erover eens moeten worden. Daarbij spelen ook politieke en culturele belangen.”

Testen

“In de tussentijd gaan we door met testen, want naast voeding om te groeien hebben cellen ook stoffen nodig waardoor ze bepaalde instructies krijgen, bijvoorbeeld om vet- of spierweefsel te vormen. Ook hieraan kunnen we werken dankzij de subsidie. Het geld is als het ware geoormerkt voor specifiek onderzoek waarop we vaste mensen hebben gezet. Daardoor gaat het sneller. Daarnaast heeft de Europese subsidie ook vertrouwen gegeven aan investeerders en zijn we er diverse malen mee in de publiciteit geweest.”

Grote impact

Verstrate verwacht dat Mosa Meat grote impact met kweekvlees gaat hebben. “Het gaat niet alleen om de productie van kweekvlees zelf, maar de voeding ervoor moet ook gemaakt worden. Ik kan mij goed voorstellen dat boeren op termijn geen eten voor mensen of dieren produceren, maar voor cellen waarmee we vlees gaan kweken.

Of het nog lang duurt voordat we een hamburger van kweekvlees kunnen bestellen in Nederland? Ik verwacht dat we in 2026 echt kunnen gaan produceren.”

Over Mosa Meat

Mosa Meat is een voedseltechnologiebedrijf in Maastricht dat is opgericht in 2016. Lees meer op: www.mosameat.com.

Inspectierobots in petrochemische industrie op komst

Industrielerobotica Innovatie (IRI)

De petrochemische industrie is veelal opgebouwd uit stalen vaten en buizen. Regelmatige inspecties zijn verplicht om de veiligheid van de installaties te kunnen garanderen. Robots kunnen hierbij een grote rol spelen. Daarmee leveren ze een bijdrage aan de energie- en grondstoffentransitie, want de inspectie draagt direct bij aan minder gebruik van energie en materialen. Bovenal wordt het veiliger doordat mensen niet in moeilijke situaties hoeven te inspecteren.

De I-Ball kan zelfstandig door een vat of leiding rollen en er visuele en ultrasone inspecties uitvoeren.

Project: Industrielerobotica Innovatie (IRI)

Projectpartners:

4

Looptijd:

33 maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 0,6 miljoen

Private bijdrage: € 0,4 miljoen

Kennis en innovatiecentrum Maintenance Procesindustrie (KicMPi)

Inspectie is een belangrijk onderdeel van het onderhoud van de petrochemische industrie. Het falen van installaties kan fors gevaar opleveren en moet dus voorkomen worden. "De verplichte inspectie van grote stalen vaten gebeurt nu nog meestal door mensen die erin moeten en dat brengt veiligheidsrisico's met zich mee", vertelt Pieter Raes, directeur bij KicMPi. "Een andere mogelijkheid is er technisch vaak nog niet. Daarbij komt dat de vaten aardedonker zijn en de toegang te klein is om veilig steigers in te bouwen. Bij de inspectie van leidingen speelt een ander probleem. Je zou ze het liefst van binnenuit willen bekijken door bij een gewone opening naar binnen te gaan. Nu moeten het isolatiemateriaal en de leidingen dikwijls deels gedemonteerd worden om de leidingen te kunnen bekijken. Het verwijderen van het isolatiemateriaal vormt ook een risico op lange termijn, want daardoor kan er vocht bij de leiding komen wat Corrosie-Onder-Isolatie (COI) sterk in de hand werkt. Het werken met inspectierobots is dus niet alleen veiliger, het voorkomt ook vervolgschade en bespaart zo materiaal en grondstoffen."

I-Ball

Binnen het project Industriële Robotica Innovatie (IRI) zijn drie inspectierobots een stuk verder gebracht. De eerste is de I-Ball, een glazen bol ter grootte van een handbal die zelfstandig door een vat of leiding kan rollen en visuele en ultrasone inspecties uitvoert. "Soms vind je in een vat van 50 kubieke meter een klein stukje corrosie. Het hoeft niet meteen alarmerend te zijn, maar je wilt het wel in de gaten houden. Dit betekent dat de robot de volgende keer het plekje terug moet kunnen vinden. Bij de ontwikkeling van de I-Ball moeten we heel innovatief te werk gaan, want oriëntatie met GPS kan niet in een vat. Er is daar namelijk geen bereik. Met de software waarmee de I-Ball zich zonder GPS kan oriënteren, zijn we een stuk verder gekomen, maar we zijn er nog niet."

Snakerobot

De snakerobot – een interne inspectierobot voor leidingen – heeft flinke stappen gemaakt door de subsidie. Raes: "De robot voor leidingen is origineel bedacht door de Universiteit van Twente en heeft de vorm van de letter W, waardoor hij zich klem kan zetten in een leiding. Hij kan naar boven en beneden kruipen, bochten nemen en van een grote naar een kleine leiding gaan. Het innovatieve van deze robot is dat hij bij kleine defecten eerst iets kan schoonmaken of corrosie kan verwijderen."

Autonome drone

Een drone die zelf kan vliegen is het ultieme doel bij het veilig inspecteren in risicovolle ruimten zoals grote stalen vaten. "Met de autonome drone zijn we tien jaar geleden begonnen en binnen het subsidieproject heeft hij het laatste zetje gekregen naar de markt."

Gebruiken petrochemische bedrijven nu allemaal de drones? "Zo snel gaat dat niet. Het vergt een omslag in denken en werken en dat kost tijd."

Doorslaggevend

Wat is de betekenis geweest van de Europese subsidie in het project 'Industriële Robotica Innovatie'? "De Europese subsidie is doorslaggevend geweest, want daarmee hebben we de concepten kunnen ontwikkelen en bewijzen. Om de robots zelf te ontwikkelen heeft de procesindustrie te weinig kennis en kunde in huis. Voordat ze inspectierobots aanschaffen, willen ze eerst het bewijs zien dat het werkt. Dit verhaal geldt ook voor grote onderhoudsbedrijven die actief zijn in de petrochemische industrie. Startups en kleine technologische bedrijven hebben wel de kennis en kunde maar mogen de robots vaak niet uittesten in de grote petrochemische bedrijven. Kortom, elke partij is nodig om de kennis daadwerkelijk in te zetten voor de komst van inspectierobots. De rol van onze coöperatieve vereniging is een brug te slaan tussen al deze partijen en dat doen we al 10 jaar succesvol."

Pieter Raes, directeur van KicMPi: "De Europese subsidie is doorslaggevend geweest, want daarmee hebben we de inspectierobots verder kunnen ontwikkelen en bewijzen dat ze werken."

Over KicMPi

Kennis- en innovatiecentrum Maintenance Procesindustrie uit Terneuzen biedt leden expertise bij industrieel onderhoud. De zelfstandige coöperatieve vereniging stimuleert samenwerking tussen bedrijven met als doel: innoveren met maintenance in de procesindustrie. [Industriële Robotica Innovatie \(IRI\)](#) is een van de projecten van de vereniging.

Zeeuwse AquaValley, een blijvertje

Stichting Zeeschelp

AquaValley is een samenwerkingsproject dat de Zeeuwse én Nederlandse aquacultuur een boost heeft gegeven. Viskwekers en kennisinstellingen ontwikkelden er samen innovatieve kweektechnieken. Het project ging in 2017 van start met een Europese OPZuid-subsidie van 1,5 miljoen euro. In 2020 gevolgd door het project Aquavalley reloaded met een REACT-EU-subsidie van 625.000 euro, waardoor nog meer ondernemers uit de Zeeuwse vissector zich konden aansluiten.

“AquaValley is het SiliconValley van de Nederlandse aquacultuur. Het is indrukwekkend hoe ondernemers en kennisinstellingen samen resultaten weten te behalen. Voor de provincie Zeeland is innovatie van levensbelang. Het zorgt ervoor dat aquacultuur economisch rendabel blijft. Tegelijkertijd is innovatie ook het antwoord op de duurzaamheidsopgave waar we met elkaar voor staan. De Europese subsidies zijn dan ook erg belangrijk voor onze regio”, aldus gedeputeerde Jo-Annes de Bat bij het slotevenement van het project op 6 juli 2023.

De kennis die de deelnemers van AquaValley opdoen in innovatieve projecten delen ze met elkaar.

Project: Aquavalley reloaded

Projectpartners:

9

Looptijd:

33 maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 0,6 miljoen

Private bijdrage: € 0,5 miljoen

Geheim van het succes

De feestelijke bijeenkomst vond plaats aan de Jacobahaven met uitzicht op de Oosterschelde. We vroegen Marco Dubbeldam naar het geheim van het succes van AquaValley. “Dat is de openheid over kennis en kunde tussen alle alg- en zeewier-, vis en schelpdierkwekers en de wil om elkaar daarmee vooruit te helpen. De kennis die we opdoen in het innovatieve project delen we met elkaar”, vertelt Dubbeldam, onderzoeker bij Stichting Zeeschelp en penvoerder van het project.

Voorbeelden

Een voorbeeld van een innovatie van AquaValley is het ontwikkelen van een nieuw voersysteem. Met een camera kunnen de korreltjes voer geteld worden en tegelijkertijd kan het gewicht van de vis worden bepaald. Dit levert een schat aan informatie op. Nog een voorbeeld. Vanuit de zeewierkwekers kwam er een vraag voor de productie van tweemaal 15 kilometer zeewierlijn – een lijn bezet met microscopisch kleine wierplantjes – voor uitzet in de Oosterschelde. De vraag was: hoe schaal je op van 1 kilometer naar 15 kilometer? Stichting Zeeschelp heeft een opstelling uitgedacht en uitgewerkt voor opschaling naar 15 kilometer zeewierlijn. De zeewierkwekers gaan hiermee verder aan de slag.

Blijvend impact

De aanpak van AquaValley werkt, want steeds meer partijen melden zich aan. Dubbeldam: “Er zijn ook nieuwe partijen, zoals machinebouwer Murre. Het doel is: iedereen met elkaar te laten praten en daar voordeel uithalen. Wij ondersteunen deelnemers met het opzetten van nieuwe dingen. Zo ontwerpen en testen wij nieuwe kweektechnieken en -processen. Belangrijk is openheid en naar elkaar luisteren. Dan kun je ontwikkelingen in gang zetten die normaal niet van de grond komen.” AquaValley gaat door, ook na afloop van het subsidieproject eind 2023. Precies dat is de bedoeling van een Europese subsidie. De EU wil met een tijdelijke financiële injectie blijvend sociale en economische impact maken.

Vertrouwensband

“De deelnemers van AquaValley blijven elkaar inderdaad vinden”, merkt Dubbeldam op. “Zo vroeg een buitenlands bedrijf laatst of ik een producent van wasmachines voor visnetten kende. Ik wist meteen dat dit iets was voor Murre en verwees het bedrijf door. Uiteindelijk heeft Murre er een mooie opdracht aan overgehouden. Zelf zaten we laatst omhoog, omdat onze tanks vol zaten. Seafarm, ook lid van AquaValley, bleek ons uit de brand te kunnen helpen met een tijdelijk leegstaande betonnen bak die we tot september kunnen gebruiken. Door de samenwerking bij innovaties hebben we een vertrouwensband gekregen, waardoor we open onze vragen aan elkaar durven stellen. Dat is goud waard.”

Marco Dubbeldam, penvoerder van AquaValley reloaded: “Voor open kennisdeling is een structuur nodig en die hebben we stevig kunnen neerzetten met behulp van de Europese subsidie.”

Over Aquavalley

De behaalde resultaten van AquaValley zijn weergegeven in een boek. U kunt het boek ‘AquaValley – Samenwerken en kennis vermenigvuldigen in de Zeeuwse aquacultuur’ downloaden via: www.aquavalley.nl. Op deze website vindt u ook meer informatie over Aquavalley en de aangesloten partijen.

Een blauwdruk voor een energieneutraal bedrijfspand

Different Doors

Different Doors realiseerde het eerste bedrijfsgebouw dat voldoet aan de klimaateisen van 2050 in Nederland. Het gebouw in het Brabantse Cranendonck is op unieke wijze duurzaam gebouwd. Het opvallendste element is een ondergronds waterreservoir. Hierin slaat het bedrijf in de zomer warmte op om deze te vervolgens in de winter te gebruiken. Andere pandeigenaren mogen het concept gratis kopiëren.

In 2019 liet het bedrijf Different Doors, gespecialiseerd in luxe garagedeuren, een nieuw pand bouwen. Het nieuwe bedrijfspand is het eerste bedrijfsgebouw in Nederland dat aan de energie-eisen van 2050 voldoet. In dat jaar wil ons land klimaatneutraal zijn. "Het concept was zó baanbrekend dat het moeilijk was om er een voorstelling van te kunnen maken", vertelt Sil Kuppens, directeur van Different Doors. "Het idee was om warmte in de zomer op het dak op te vangen en deze te bewaren in een gigantisch ondergronds reservoir onder de parkeerplaats. Deze warmte wilde het bedrijf er in de winter weer uithalen. Dit zou voldoende moeten zijn om het gehele bedrijf plus een aantal buurtbedrijven te verwarmen. Een complex idee waarbij diverse partners uit de wetenschap, praktijk, advieswereld en bestuur waren betrokken. Het consortium bestond naast Different Doors uit: de Technische Universiteit Eindhoven, Gemeente Cranendonck, HoCoSto, CSB Installatietechniek en Architectenburo ZIJN."

Het nieuwe bedrijfspand van Different Doors is het eerste bedrijfsgebouw in Nederland dat aan de energie-eisen van 2050 voldoet.

Project: Bedrijfsgebouwen 2.0 anno 2050

Projectpartners:

5

Looptijd:

40 maanden

Financiering:

Europese subsidie: € 1,1 miljoen

Rijk: € 0,5 miljoen

Overig publiek: € 0,3 miljoen

Private bijdrage: € 2,0 miljoen

Eigentijds duurzaam gebouw

Opvallend is dat de complete voorgevel van het bedrijfsgebouw is opgetrokken uit glas. Kuppens: "Alleen wordt het, anders dan bij veel van dergelijke gebouwen, bij ons geen broeikas. De zon is namelijk halverwege de ochtend van de gevel af. Hierdoor hebben we aan het begin van de dag wel profijt van het opwarmen van het pand door de zon, maar hebben we er geen 'last' van als ie op z'n hardst schijnt. Verder is er een thermische schil gecreëerd. Dat gebeurt al meer, met triple beglazing en zonwerend glas. Aanvullend zijn alle kozijnen luchtdicht gemaakt. Een dikke laag isolatie aan de buitenkant doet de rest. Een ventilatiesysteem, voorzien van superfilters, zorgt ervoor dat onze binnenlucht veel zuiverder en schoner is dan de buitenlucht. Zonnecelen horen natuurlijk ook bij een eigentijds duurzaam gebouw. Ze zijn van het Nederlandse Solarge en zijn voor een groot deel gemaakt van restafval. Ze bevatten geen pfas en zijn 100% recyclebaar."

Samenwerken is een eis

Het gezamenlijke doel van de projectpartners was een financieel aantrekkelijk duurzaam totaalconcept voor bedrijfsgebouwen te realiseren. "Voor echt vernieuwende projecten bleek het moeilijk financiering te vinden", blikt Kuppens terug. "Different Doors kreeg dan ook nul op rekest bij drie grote banken. Gelukkig kwam er Europese subsidie beschikbaar. Zonder deze subsidie was het nieuwe bedrijfsgebouw niet van de grond gekomen. Europese subsidies zijn echt een springplank voor innovaties. Niet alleen vanwege het geld, maar ook vanwege de stimulerende subsidie-eisen. Je krijgt namelijk niet zomaar een subsidie van Brussel. Een sterk consortium waarbij partijen langdurig samenwerken is een harde eis."

Energieneutraliteit

Bij de bouw van het pand is zo'n 55% minder CO2 geproduceerd ten opzichte van traditioneel bouwen. "Het eindcijfer in ons gebouwprestatierapport is een 9+ en dat betekent dat we het meest duurzame gebouw van Nederland hebben neergezet. Ons gebouw voldoet al aan de energieneutraliteitseisen van 2050", vertelt Kuppens.

Het gebouw is op 1 juli 2023 officieel in gebruik genomen. Alles bij elkaar heeft de bouw zo'n vier jaar geduurd. "Trots ben ik vooral op het feit dat we erin zijn geslaagd het complete projectplan uit te voeren. We hebben uiteindelijk zelfs meer gedaan. Dat heeft vooral te maken met het enthousiasme van alle betrokkenen. Als je eenmaal met duurzaamheid aan de slag gaat, is dat zo besmettelijk dat je als vanzelf nog extra stappen wilt zetten."

Concept verder uitrollen

Inmiddels plukt Different Doors de vruchten van de innovatie, geholpen door de snel stijgende energieprijzen door de oorlog in Oekraïne. Uit alle metingen blijkt dat de resultaten nog beter zijn dan verwacht: het pand levert daadwerkelijk een stuk meer energie op dan het kost. "Nog belangrijker: we dragen graag bij aan een duurzame wereld voor onze kinderen. Een andere eis van Brussel is dat we de kennis die we opdoen in Europese projecten delen. Door te delen wat we hebben geleerd van het ontwerp en de bouw van ons bedrijfsgebouw brengen we de energietransitie verder. De projectpartners gaan dit concept als blauwdruk gebruiken en breed uitrollen naar tenminste 100 stakeholders en pandeigenaren, zowel in nieuwbouw als bestaande bouw."

Sil Kuppens, directeur van Different Doors: "Als je eenmaal met duurzaamheid aan de slag gaat, is dat zo besmettelijk dat je als vanzelf nog extra stappen wilt zetten."

Over Different Doors

Different Doors levert bijzondere garagedeuren in Nederland. Meer informatie: www.differentdoors.nl.

INTERVIEW

'Samen de successen vieren en delen'

Han Polman

Voorzitter Comité van Toezicht OPZuid
Commissaris van de Koning in de
provincie Zeeland

Om de grote transities waarvoor Europa en de wereld staan goed van de grond te krijgen, zijn stimulansen – zoals het OPZuid-programma – nodig. Hiermee creëren we ruimte voor creatieve ideeën én voor nieuwe samenwerkingsverbanden. Han Polman vindt het belangrijk om de resultaten van de subsidieprojecten in het licht zetten. 'Dat is een stimulans voor mensen om ook met hun idee aan de slag te gaan.'

"De aanpak van het OPZuid-programma heeft zich ook in 2023 weer bewezen", vindt Han Polman. "Die aanpak begint al bij de subsidieaanvraag. Aanvragers weten dat de Adviescommissie hun plan kritisch gaat beoordelen op haalbaarheid en op de impact op de maatschappij. Een goed plan voldoet aan de drie C's: Compact, Concreet en Compleet. Het maken van een doortimmerd plan dwingt indieners vooraf goed na te denken of zij hun schaarse menskracht in het project en samenwerking met de betreffende partners willen steken. De aanvraag zelf helpt aanvragers dus vaak al om hun plan naar een hoger niveau te tillen."

Vertrouwen

Polman is enthousiast over de projecten in dit jaarverslag. "Aquavalley is een mooi voorbeeld van een samenwerkingsverband dat ook na afloop van het project doorgaat. Hierin zitten kwekers van vis, schaaldieren en algen, maar ook machinebouwers. Het mooie is dat de samenwerking niet is blijven hangen in kleine experimenten, maar op grote schaal gebeurt. Dat komt doordat het vertrouwen tussen de partners is gegroeid en steeds meer partijen zich aansluiten bij Aquavalley."

Polman noemt ook [Industriële Robotica Innovatie](#) als geslaagd samenwerkingsproject. Doel is het onderhoud in de petrochemische industrie te verbeteren met inspectierobots. "De petrochemische industrie en technologische bedrijven kunnen dit alleen maar samen voor elkaar krijgen. Dankzij de subsidie stonden de neuzen dezelfde kant op en zijn flinke stappen gemaakt."

Spin-off

Dat samenwerking ook na afloop van het project mooie spin-offs kan opleveren, bewijst [Ecodorp Boekel](#). De Cesar warmte-accu is binnen het project ontwikkeld en vervolgens uitgegroeid tot een bedrijf. De warmte-accu's komen nu ook op andere plekken, zoals in een vakantiepark. "Een buitengewoon relevant bedrijf, want goede energieopslag kan het probleem van netcongestie oplossen."

Een ander project dat in de toekomst een grote spin-off kan krijgen is [Einstein Telescope Technologies](#). "Het is nu al een betekenisvol project voor Zuid-Limburg, omdat het project veel innovaties heeft opgeleverd om het meetstation te kunnen bouwen. Het zou mooi zijn als de Einstein Telescope straks daadwerkelijk in Zuid-Limburg komt. Het is een geschikte plek vanwege de nabijheid van kennisinstituten en het technologische mkb."

Wet- en regelgeving

Polman vindt overigens dat niet alleen maar landelijk bekende projecten het succes van OPZuid aantonen. "Juist lokale initiatieven geven verlichting aan de totale opgave waarvoor we staan. Denk bijvoorbeeld aan garagedeurproducent Different Doors uit het Brabantse Budel. Met het project [Bedrijfsgebouwen 2.0 anno 2050](#) rolde het bedrijf samen met de Technische Universiteit Eindhoven en de gemeente een totaal nieuw concept uit voor een bedrijfsgebouw. De blauwdruk mag iedereen gebruiken. Bijzonder is dat het bedrijf zelf warmte opslaat in de zomer om deze in de winter te gebruiken. Zo levert ook dit bedrijf een mooie bijdrage aan de oplossing voor netcongestie, zeker als ze ook energie mogen leveren aan buurtbedrijven. Helaas kan dat nu nog niet vanwege wet- en regelgeving. Wij als bestuurders moeten ervoor zorgen dat de aanpassing van regelgeving parallel loopt met de innovaties."

Schuring

Ook [Mosa Meat](#) heeft te maken met regelgeving. Voordat het bedrijf kweekvlees op de markt brengt moet het goedkeuring krijgen van de Europese Unie. En dat gaat niet zonder slag of stoot. Polman zegt hierover: "Elke transitie brengt schuring teweeg en soms is een innovatie al eerder mogelijk dan dat het wettelijk is toegestaan. Ik

verwacht dat kweekvlees in de toekomst een wezenlijke bijdrage gaat leveren aan het produceren van eiwitrijk voedsel, zonder dat de tussenschakel van het dier nodig is. Niet alleen belangrijk voor ons land, maar voor de hele wereld."

Polman vindt het belangrijk om juist in deze tijd resultaten van projecten te delen en te vieren. "In deze woelige wereld met oorlog, stikstofproblemen, en de zoektocht naar duurzame grondstoffen en energiebronnen, is het belangrijk het hoofd niet te laten hangen. De resultaten – en soms zijn dat tussenresultaten – laten ons zien dat veel mogelijk is."

maart 2024

Facts & figures

**VERSTERKING
REGIONALE
INNOVATIEKRACHT**

**BEVORDERING
INNOVATIEVERMOGEN
MKB**

**AANSLUITING HOGER
OPGELEIDEN OP
ARBEIDSMARKT**

**BEVORDERING
DUURZAME ENERGIE**

REACT-EU

Versterking regionale innovatiekracht

De regionale innovatiekracht is belangrijk voor onze economische groei en concurrentiepositie. De innovatiekracht van Zuid-Nederland wordt bepaald door de mate waarin bedrijven en kennisinstellingen samenwerken aan de ontwikkeling van nieuwe technologieën, producten en processen die daadwerkelijk een verschil maken in ons dagelijkse leven.

Met behulp van subsidie stimuleert het OPZuid samenwerkingsprojecten tussen organisaties uit verschillende sectoren en over provinciegrenzen heen. Projecten richten zich bijvoorbeeld op de ontwikkeling van proeftuinen, living labs, proeffabrieken, fieldlabs, pilots en demo's.

€ 77.314.960

Verleende subsidie

€ 175.245.437

Geïnvesteerd in Zuid-Nederland

53

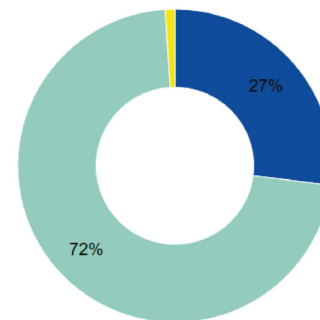
Projecten

507

Ondersteunde organisaties
(383 uniek)

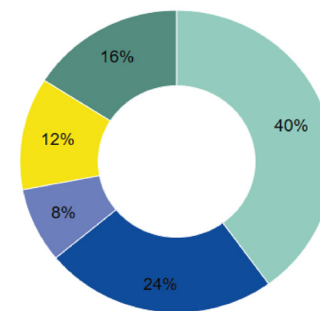
Wist u dat...

- de partners binnen het project SLEM hebben gewerkt aan een toepassing voor de Smart-bumper license plate recognition?
- binnen het project Holland robotics logistiek acht demonstraties op het gebied van robotica voor logistiek zijn gerealiseerd, waarin diverse innovatieve componenten zijn geïntegreerd?
- Aquavalley Reloaded het project feestelijk afsloot op 6 juli 2023 in aanwezigheid van gedeputeerde Jo-Annes de Bat?
- de Cesar warmte-accu de grootste innovatie is die in Ecodorp Boekel is uitgetest en dat deze ook geïnstalleerd is op andere locaties?
- Mosa Meat nu beschikt over een fabriek waar het bedrijf tienduizenden gekweekte hamburgers per jaar kan maken?

Uitputting subsidiebudget *

- Lopende projecten: € 11,4 M
- Afgeronde projecten: € 30,7 M
- Nog beschikbaar: € 0,3 M

Projectfinanciering

- Europese subsidie: € 42,1 M
- Provincie: € 20,4 M
- Rijk: € 14,8 M
- Privaat: € 70,2 M
- Overig publiek: € 27,7 M

Topcluster **

- HTSM: € 20,2 M
- Agrofood & Tuinbouw & Uitgangsmaterialen: € 13,2 M
- Chemie & Materialen: € 14,0 M
- Life Sciences & Health: € 4,8 M
- Maintenance: € 15,9 M

Maatschappelijke uitdaging **

- Gezondheid, demografie & welzijn: € 25,6 M
- Voedselzekerheid, duurzame landbouw en bio-economie: € 10,1 M
- Klimaatactie hulpbronnefficiëntie: € 14,5 M
- Inclusieve, innovatieve en veilige samenleving: € 13,1 M
- Zekere, schone en efficiënte energie: € 3,6 M
- Slim, groen en geïntegreerd vervoer: € 10,4 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie
** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk en Provincies

Bevordering innovatievermogen mkb

Het is voor het mkb vaak lastig om na de onderzoeksfase de stap te zetten naar de daadwerkelijke ontwikkeling van een innovatie. Dat kost veel tijd en grote investeringen die een individuele mkb'er vaak niet op kan brengen en waarvoor hij geen externe financiering krijgt. OPZuid-subsidie helpt het mkb met het sneller op de markt brengen van producten, processen en diensten om zo het innovatievermogen binnen het mkb te bevorderen.

€ 16.503.477

Verleende subsidie

€ 55.880.996

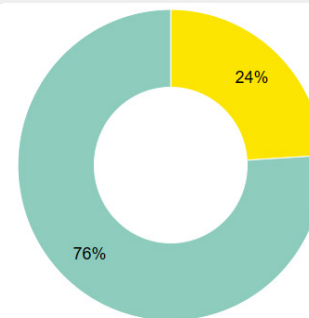
Geïnvesteerd in Zuid-Nederland

62

Projecten

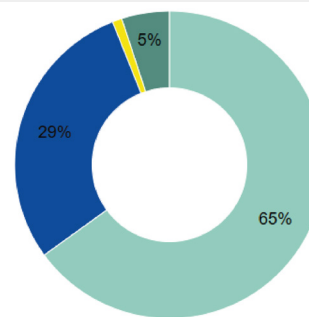
125

Ondersteunde organisaties
(112 uniek)

Uitputting subsidiebudget *

- Lopende projecten: € 0,0 M
- Nog beschikbaar: € 5,0 M
- Afgeronde projecten: € 16,2 M

Projectfinanciering

- Europese subsidie: € 16,2 M
- Provincie: € 0,3 M
- Privaat: € 36,3 M
- Overig publiek: € 3,1 M

Topcluster **

- HTSM: € 7,5 M
- Chemie & Materialen: € 2,8 M
- Life Sciences & Health: € 2,8 M
- Logistiek: € 0,1 M
- Agrofood en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen: € 3,3 M

Maatschappelijke uitdagingen **

- Voedselzekerheid, duurzame landbouw en bio-economie: € 4,1 M
- Gezondheid, demografie en welzijn: € 5,8 M
- Inclusieve, innovatieve en veilige samenleving: € 2,9 M
- Slim, groen en geïntegreerd vervoer: € 1,7 M
- Klimaatactie hulpbronefficiëntie: € 1,0 M
- Zekere, schone en efficiënte energie: € 1,0 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie

** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van Provincies

Aansluiting hoger opgeleiden op arbeidsmarkt

Het hbo- en wo-onderwijs sluit niet altijd goed aan op de arbeidsvraag naar technisch geschoolde mensen. Het OPZuid verbetert deze aansluiting door stimulering van onderwijsprogramma's en -voorzieningen waarbij zowel bedrijfsleven als kennisinstellingen betrokken zijn en waarbij wordt ingespeeld op de kwalitatieve eisen die het bedrijfsleven stelt aan technisch talent.

€ 13.888.806

Verleende subsidie

€ 30.148.036

Geinvesteerd in Zuid-Nederland

16

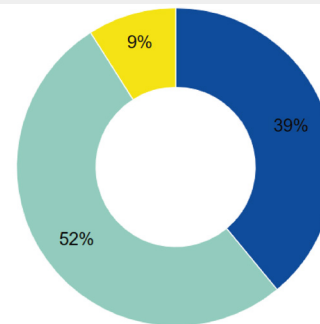
Projecten

110

Ondersteunde organisaties
(88 uniek)

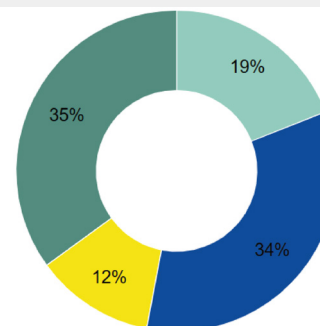
Wist u dat...

- het project MATCHUP de analytisch farmaceutisch chemische specialist van de toekomst opleidt?
- binnen het REACT-EU-programma er ook vijf projecten op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt zijn goedgekeurd?

Uitputting subsidiebudget *

- Lopende projecten: € 4,4 M
- Nog beschikbaar: € 1,0 M
- Afgeronde projecten: € 6,0 M

Projectfinanciering

- Europese subsidie: € 10,3 M
- Provincie: € 3,5 M
- Privaat: € 5,6 M
- Overig publiek: € 10,7 M

Topclusters **

- HTSM: € 8,1 M
- Agrofood en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen: € 0,8 M
- Maintenance: € 0,6 M
- Chemie & Materialen: € 2,5 M
- Life Sciences & Health: € 1,0 M
- Logistiek: € 0,9 M

Type aanvrager **

- Sectororganisatie: € 1,5 M
- mkb: € 1,5 M
- wo-instelling: € 6,1 M
- hbo-instelling: € 4,5 M
- Triple Helix: € 0,3 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie
** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk en Provincies

Bevordering duurzame energie

De maatschappelijke uitdagingen duurzame energie en duurzaamheid in brede zin staan centraal bij dit thema. Projecten dragen bij aan energiebesparing en energietransitie, dat wil zeggen de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame energiebronnen, zoals zon, wind of water. Met OPZuid-subsidie ondersteunen we vooral het uittesten en de eerste toepassing van nieuwe technologieën en instrumenten in woonwijken.

€ 41.520.387

Verleende subsidie

€ 120.155.293

Geïnvesteed in Zuid-Nederland

42

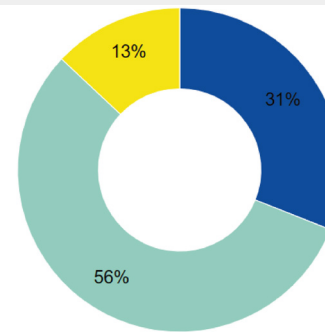
Projecten

148

Ondersteunde organisaties
(132 uniek)

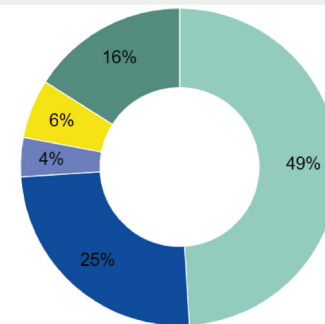
Wist u dat...

- Different Doors uit Budel het eerste bedrijfsgebouw heeft dat voldoet aan de klimaateisen van 2050?
- het project Zeeuwse slagkracht 100% duurzame energie opwekt uit de deining van vaarwater?

Uitputting subsidiebudget *

- Lopende projecten: € 10,4 M
- Afgeronde projecten: € 19,0 M
- Nog beschikbaar: € 4,6 M

Projectfinanciering

- Europese subsidie: € 29,4 M
- Privaat: € 59,4 M
- Rijk: € 4,6 M
- Overig publiek: € 19,2 M
- Provincie: € 7,5 M

Type project **

- Smart energie management: € 6,1 M
- Wijkgerichte aanpak: € 20,6 M
- Smart mobility: € 3,6 M
- Duurzame energieproductie: € 11,2 M

Type aanvrager **

- mkb: € 23,7 M
- wo-instelling: € 3,6 M
- Stichting: € 6,6 M
- Gemeente: € 7,2 M
- Woningbouwvereniging: € 0,4 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie

** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk

REACT-EU is een directe reactie van de Europese Unie op de COVID-19 pandemie. De EU heeft in 2021 extra middelen beschikbaar gesteld voor economisch herstel van de regio's als gevolg van de pandemie. Daarvan is ruim 50 miljoen euro naar Zuid-Nederland gegaan. Gezien de noodzaak om de middelen zo snel mogelijk in te kunnen zetten, is de keuze gemaakt om REACT-EU uit te voeren binnen de kaders van de lopende EFRO-programma's, zoals voor Zuid-Nederland het OPZuid. REACT-EU-projecten zijn innovatief, startklaar en dragen bij aan één van de vijf maatschappelijke transitie van de nieuwe Regionale Innovatie Strategie voor Slimme Specialisatie, de RIS3 2021-2027. De provincies Noord-Brabant, Limburg en Zeeland hebben voor REACT-EU elk afzonderlijk specifieke subsidiabele activiteiten benoemd die van belang zijn voor een groen, digitaal en veerkrachtig herstel van de economie binnen hun provincie. Meer informatie over de subsidiabele activiteiten per provincie vindt u in deze [factsheet](#).

€ 54.177.733

Verleende subsidie

€ 104.767.051

Geïnvesteerd in Zuid-Nederland

43

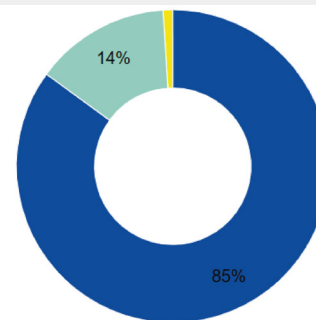
Projecten

248

Ondersteunde organisaties
(221 uniek)

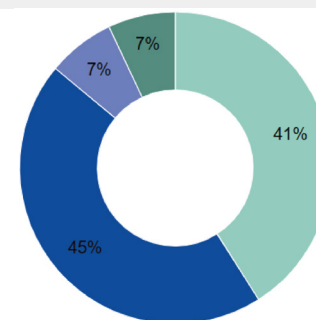
Wist u dat...

- het merendeel van de REACT-EU-projecten hun doelstellingen heeft behaald ondanks de korte doorlooptijd?
- Limburg Herstelt en Versnelt direct heeft bijgedragen aan de ontwikkeling en realisatie van innovatieprojecten, business cases en internationaliseringsplannen op individueel niveau bij ruim 750 mkb'ers die de doelgroep waren van het project?
- in de gemeente Meierijstad op de locatie Noordkade (een voormalig CeHaVe-complex) industrieel erfgoed een nieuw leven krijgt, namelijk the chocolate factory?

Uitputting subsidiebudget *

- Lopende projecten: € 40,6 M
- Afgeronde projecten: € 6,8 M
- Nog beschikbaar: € 0,1 M

Projectfinanciering

- Europese subsidie: € 47,3 M
- Privaat: € 43,0 M
- Rijk: € 6,7 M
- Overig publiek: € 7,6 M

Type project **

- HTSM: € 7,0 M
- Agrofood en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen: € 12,4 M
- Maintenance: € 1,8 M
- Smart mobility: € 2,4 M
- Life Sciences & Health: € 9,6 M
- Overige: € 7,3 M
- Wijkgerichte aanpak: € 1,9 M
- Smart energy management: € 0,4 M
- Chemie & Materialen: € 3,8 M
- Duurzame energieproductie: € 1,4 M
- Logistiek: € 6,2 M

Type aanvrager **

- Gezondheid, demografie & welzijn: € 6,4 M
- mkb: € 9,8 M
- wo-instelling: € 2,1 M
- Sectororganisatie: € 4,8 M
- hbo-instellingen: € 3,9 M
- Zekere, schone en efficiënte energie: € 3,2 M
- Slim, groen en geïntegreerd vervoer: € 8,6 M
- Voedselzekerheid, duurzame landbouw en bio-economie: € 7,3 M
- Inclusieve, innovatieve en veilige samenleving: € 5,4 M

* De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie
** De genoemde bedragen betreffen Europese subsidie en cofinanciering van het Rijk en Provincies

Over Stimulus

Topdrukke en groei voor Stimulus in 2023

In 2023 waren er grote geopolitieke verschuivingen en kwam er nog meer nadruk op de zelfredzaamheid van Europa. Er was daardoor volop aandacht voor innovatie en samenwerking. De Europese subsidieprogramma's staan dan ook meer dan ooit in de schijnwerpers. Daarbij ontwikkelde de Europese Commissie een eisenpakket met bijvoorbeeld klimaattoetsen en aanscherping van het principe 'Do No Significant Harm'. In deze turbulente omgeving beleefde Stimulus Programmamanagement een jaar van topdrukke.

"Het jaar 2023 is voor Stimulus Programmamanagement een druk overgangsjaar geweest", blikt Hans Overbeek terug. "De oudere programma's, zoals OPZuid 2014-2020 en REACT-EU liepen af, waardoor Stimulus een hausse aan vaststellingen te verwerken kreeg. Het ziet er naar uit dat we de doelstellingen van de programma's hebben behaald."

Transities

In 2023 gingen ook enkele nieuwe subsidieprogramma's uit de startblokken. Het JTF is één van deze programma's. Aan Stimulus de taak om 175 miljoen euro weg te zetten bij goede projecten in de specifieke JTF-regio's in Zuid-Nederland. Dit is gelukt door aan de voorkant vertrouwen bij aanvragers te wekken, zodat zij aan de slag gingen met de voorbereiding van grote plannen. Deze moesten voldoen aan klimaattoetsen en strengere regels voor het principe 'Do No Significant Harm'. Dit principe houdt in dat projecten geen significante schade mogen veroorzaken aan het leefmilieu. Ik denk dat dat we er als Stimulus trots op kunnen zijn dat de Deskundigencommissie veel projecten een positieve beoordeling heeft gegeven en er werk gemaakt kan worden van de transitie van de chemische industrie."

Ruimte voor innovatie

Het nieuwe OPZuid 2021-2027 kwam in 2023 moeizaam van de grond. Overbeek: "Dit kwam ten eerste door 'verdringing'. Er waren ook alternatieve financieringsmogelijkheden door REACT-EU en het JTF. Ten tweede voegden de provincies bij de eerste openstelling specifieke wensen toe die belemmerend bleken te zijn voor innovatie. Innoveren is ruimte geven, zowel voor nieuwe projecten als samenwerkingsverbanden. In de latere openstellingen van 2023 zijn de oorspronkelijke kaders van de RIS en het OP weer gehanteerd wat resulteerde in een stijging van het aantal aanvragen."

Extra uitdaging

Het MIT-programma heeft in 2023 opnieuw bewezen een goede aanvulling te zijn op de programma's. Aanvragers dienen na hun R&D-project of een haalbaarheidsstudie steeds vaker een aanvraag in bij bijvoorbeeld het OPZuid-programma. "Het experimentele karakter van het MIT-programma vormt wel een extra uitdaging voor de programmamanagers en de juristen. Goede communicatie bij een afwijzing leidt tot minder bezwaarschriften bij prille ondernemers. Dat is zonder meer een flinke verbetering van ons werkproces", concludeert Overbeek.

Ook de toekomst van de landbouw hield Stimulus flink bezig. "De aanvragen voor regeling Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB) hebben we versneld afgewikkeld. Daarnaast is het GLB opengesteld in drie provincies. De openstellingskalender voor 2024 is zo goed als klaar, dankzij flinke juridische inzet van Stimulus."

Vernieuwde bedrijfsvoering

Overbeek stelt dat de successen met de programma's staan of vallen bij een goede bedrijfsvoering. "Stimulus heeft dit jaar een flinke groei doorgemaakt. We zijn in 2023 gegroeid naar een organisatie van meer dan 50 medewerkers. Ondanks de drukte hebben we ook tijd gevonden om nieuwe collega's in te werken. We zijn gaan werken met Coördinerende Programmamanagers per programma, die daarvoor een managementtraining hebben gevolgd. We kunnen zeggen dat we – in bijna 30 jaar – een volwassen uitvoeringsorganisatie zijn geworden met erkende experts. In 2024 bestaan we 30 jaar en dit gaan we vieren met onder meer een symposium in het Evoluon, een reünie van oud-medewerkers en een internationale conferentie."

Hans Overbeek, Hoofd Stimulus Programmamanagement

Tweede plaats Informatiebeveiliging

Stimulus veroverde in 2023 de tweede plaats op het gebied van digitale weerbaarheid binnen de provincie Noord-Brabant. Alleen het Kabinet van de Commissaris van de Koning scoorde beter dan Stimulus. Bij Stimulus traptten slechts drie van de meer dan vijftig medewerkers in een val van een 'mystery guest' die de informatiebeveiliging testte via de e-mail. Gemiddeld scoorde de provincie 65%, dus twee op de drie medewerkers doorstonden de test van de 'mystery guest' niet.

In 2023 doorstond Stimulus de test voor informatiebeveiliging glansrijk.

Financieel beheer

De Auditdienst van het **ministerie van Financiën** is gestopt met systeemaudits voor Stimulus. Het foutenpercentage door de jaren heen bleek zo laag, dat het ministerie dit niet langer nodig vond. De auditdienst gaat daarom over tot steekproefcontroles op basis van data uit Business Central.

Het **Rijk** daagt de rol van Certificeringsautoriteit aan Stimulus over. Deze boekhoudfunctie gaat Stimulus zelf uitvoeren.

De **Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)** heeft voor het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) van de Europese Unie Stimulus Programmamanagement aangewezen als gedelegeerde uitvoeringsorganisatie (delegated body) voor Noord-Brabant, Gelderland en Limburg. Dit is het grootste gebied in Nederland waar de transformatie van de landbouw moet plaatsvinden. RVO schaft de controles af en gaat over tot audits.

Hans Overbeek: "Natuurlijk zijn we trots op het grote vertrouwen van de Europese Commissie en het Rijk in het financiële beheer van Stimulus Programmamanagement."

Er zijn diverse wijzigingen in het financieel beheer door Stimulus.

Wij zijn Stimulus!

De snelle groei heeft geleid tot een verjonging van het Stimulusteam. Wat we horen van de nieuwe garde? We willen graag bij Stimulus werken, omdat:

- we hier onze vakkennis kunnen inzetten en verder ontwikkelen.
- we maatschappelijk relevant werk doen, met concrete projecten die het verschil kunnen maken.

Het team van Stimulus!

CONTACT

Stimulus Programmamanagement
Postbus 585
5600 AN Eindhoven

040 – 237 01 00

info@stimulus.nl

www.stimulus.nl

Stimulus Programmamanagement voert Europese, nationale en regionale subsidieprogramma's en fondsen uit in Zuid-Nederland en Gelderland.

©FOTO'S

Ecodorp Boekel, Einstein Telescope Technologies, Mosa Meat
Industriële robotica Innovatie, Stichting Zeeschelp,
Different Doors

VORMGEVING EN REALISATIE

WEBtima WEB en IT diensten

© Copyright 2024, Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend